

Alternatives a la presó

Treballs en benefici de la comunitat, teràpies obligatòries o programes formatius. Els condemnats per delictes de poca gravetat poden esquivar la presó amb la condició d'invertir hores de feina en organitzacions sense ànim de lucre o de fer cursos que ajuden a prendre consciència del mal que han pogut causar a les víctimes o a la societat. Es continua fent justícia però mantenint la inserció en la societat i oferint una segona oportunitat als penats.

Text > **MARINA LÓPEZ**, periodista de l'ACN

«**V**aig cometre un error i ara estic intentant treure'n una lliçó positiva i contribuir en la societat.» És el testimoni d'un home (prefereix mantenir l'anonimat) que van condemnar per haver-se barallat. Ha evitat entrar a presó però, a canvi, fa treballs en benefici de la comunitat.

Són les anomenades *mesures penals alternatives*, que els jutjats i tribunals poden acordar per als penats i que s'han demostrat efectives, perquè el 90% no tornen a delinquir.

Quan un jutge o un tribunal dicta sentència, ja acorda quantes hores de treball en benefici de la comunitat ha de fer el penat. «La majoria de vegades,

Vuit mil tres-cents sis penats amb mesures penals alternatives des del 2011. La majoria fan treballs en benefici de la comunitat.

>> *Un penat fent treballs en benefici de la comunitat.* (Foto: ACN. XAVIER PI.)

>> Un acusat que no va entrar a la presó amb la condició de seguir un programa formatiu d'educació sexual. (Foto: ACN. MARINA LÓPEZ.)

La mediació penal és un procés en què l'acusat demana disculpes a la víctima i repara el dany

ja surten del mateix jutjat amb la citació per tenir la primera entrevista amb el delegat d'execució de mesures», explica la cap de la Secció de Serveis Socials de l'Àmbit Penal de Girona del Departament de Justícia, Irene Casals. Durant aquesta trobada avaluen el perfil del penat, la seva disponibilitat horària per comptabilitzar les tasques amb la feina i la família, i busquen l'entitat sense ànim de lucre més adient perquè compleixi les jornades fixades en la sentència.

Aleshores, el penat signa un contracte de compromisos i comença a

treballar. El delegat d'execució s'encarrega de comprovar que compleix el que s'ha acordat i emet informes al jutjat sobre la seva evolució. «Hi ha un alt nivell de compliment. Sí que en alguna ocasió ens hem trobat persones que deixen d'anar-hi, però aleshores n'informem el jutjat i pot ser que les envii a la presó», apunta Casals.

I quina és la sensació de qui ho viu en primera persona? Molt positiva. El testimoni detalla que està complint les jornades fent tasques de prevenció de la COVID-19 al CAP Garrotxa: «Em tracten molt bé. A vegades faig control

d'accés, porto persones que van en cadira de rodes o ajudo la gent gran a pujar les escales. Al final també és un benefici per a mi mateix».

Segons dades del Departament de Justícia, des del 2011, sis mil tres-cents trenta-cinc penats han fet treballs en benefici de la comunitat. L'any rècord va ser el 2013, amb mil quaranta-sis i el que en va registrar menys, el 2020, amb quatre-cents noranta-set, com a conseqüència de la pandèmia.

«Els treballs en benefici de la comunitat aporten moltes coses positives. Hem tingut casos de persones que, un cop completades les jornades, han continuat a l'entitat del tercer sector com a voluntàries o fins i tot entitats que les han acabat contractant», exposa Irene Casals.

Els jutjats o tribunals també imposen la condició de superar un pro-

grama formatiu, que es dissenya en funció del tipus de delictes. Els dos més habituals són el de violència de gènere i el viari, per a les persones que delinqueixen al volant. També n'hi ha per delictes d'odi o per conductes violentes. Des del 2011, mil vuit-cents setanta-vuit penats n'han fet. Com? Per exemple, en el cas de la violència contra les dones, fan sessions terapèutiques, tant individuals com grupals, perquè el penat corregeixi la seva conducta. També aboquen esforços perquè es posi en la pell de la víctima. I aquí és on fan servir unes ulleres de realitat virtual perquè visquin l'agressió des del punt de vista de la dona. «I a partir de l'evidència, després es treballa el contingut», indica Casals.

Els equips del Departament de Justícia també s'encarreguen de fer el seguiment d'aquells penats que han de seguir un tractament de deshabituació

o psiquiàtric i informen puntualment el jutjat sobre l'adhesió i el compliment.

La mediació

Una altra eina, en aquest cas de justícia restaurativa, és la mediació penal. Es tracta d'un procés confidencial de diàleg i comunicació liderat per un mediador i en què participen de manera voluntària l'acusat i la víctima. L'objectiu és aconseguir la reparació del dany causat.

Un dels primers casos que ha arribat a l'Audiència de Girona ha estat el d'un acusat d'una agressió sexual que va reconèixer els fets i va demanar perdó a la víctima. La sentència posava de relleu que això havia contribuït a «mitigar el dolor produït a la noia». De fet, el tribunal també recomanava explorar la mediació en un altre cas que també va arribar a judici per abús sexual.

L'advocat de la víctima, Benet Salleras, concreta que per a les víctimes de delictes sexuals sempre és un tràmol haver d'anar a judici i que poden sentir que se les posa en dubte. D'aquesta manera, remarca, no se senten qüestionades, perquè l'agressor reconeix els fets i, a més, els demana disculpes. La lletrada de l'acusat va ser Maria Monguilod. L'advocada considera que la mediació penal és una eina «interessant», però sosté que encara cal explorar-la i desenvolupar-la més perquè pugui ser més satisfactòria. En aquest sentit, Monguilod exposa que aquest procés no es va traduir en cap benefici jurídic per al processat, que igualment va haver de reparar el dany abonant la indemnització. «Potser si es tingués més en compte, hi hauria més acusats disposats a fer aquest procés», conclou l'advocada.

>> El Palau de Justícia de Girona de l'avinguda Ramon Folch és una obra de Bonell i Gil Arquitectes. (Foto: JOSEP MARIA OLIVERAS)